

*Разовій спеціалізованій вченій раді
Державного податкового університету,
утвореній для проведення захисту
дисертації Браунагеля А.В. на здобуття
ступеня доктора філософії*

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Браунагеля Андрія Валерійовича
«Розвиток системи регулювання та підтримки соціального
підприємництва в Україні», подану на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 051 «Економіка»
в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами та тематикою

Актуальність теми дисертаційного дослідження «Розвиток системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні» зумовлена тим, що соціальне підприємництво в умовах орієнтованості на потреби майбутнього повоєнного відновлення країни нарощує пріоритетність його застосування в якості дієвого інструменту вирішення нагальних соціальних проблем, таких як безробіття, бідність, відновлення громад. З урахуванням економічних викликів та інтеграції України до європейського простору розвиток цього сегменту бізнесу набуває стратегічного значення, оскільки поєднує бізнес-моделі з соціальною місією, сприяючи сталому розвитку та суспільній консолідації, гармонізації з європейськими підходами. Дослідження феномену соціального підприємництва як інструменту зниження безробіття підкреслює його потенціал у створенні робочих місць та інтеграції вразливих груп населення, зумовлює зріз розгляду наукового прикладного завдання у напрямі формування ефективної державної політики. Крім того, трансформаційний потенціал соціального підприємництва у відродженні покинутих територій (як от міст-привидів), підтверджує його позитивний вплив у подоланні соціальних наслідків воєнного конфлікту при одночасному зменшенні наслідків урбаністичних криз.

Розвиток системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні є вкрай необхідним через недостатність чинної нормативно-правової бази, яка практично зовсім не враховує значимість його вкладу у суспільний розвиток в умовах криз та конфліктів, що гальмує його розширення, особливо в проєктах відновлення. Міжнародний досвід та перспективи розвитку цього сегменту бізнесу підкреслюють потребу в удосконаленні регуляторних рамок для стимулювання соціальних інновацій та суспільних змін, роблячи дисертаційне дослідження своєчасним внеском у стратегічне планування повоєнного відновлення економіки України. Це актуалізує потребу в науковій обґрунтованості підходів до вдосконалення державного регулювання та механізмів підтримки соціального підприємництва, що є необхідною умовою для забезпечення сталого розвитку сектора, реалізації його соціального та економічного потенціалу.

Тематика і зміст науково-теоретичних та прикладних розробок дисертаційної роботи відповідає програмним документам з відновлення – Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2024 р. № 821-р), програмам Державної служби зайнятості з працевлаштування вразливих категорій населення, окремих регіональних цільових програм; у нормативно-правовому базисі дотичне до спрямованості Законів України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про соціальні послуги», Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Дисертаційну роботу виконано за планом НДР Державного податкового університету, а саме – за комплексною науковою темою «Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку» (державний реєстраційний номер № 0119U000718), у межах якої автором підготовлено підпункт розділу за темою «Кластерна концепція соціального підприємництва» (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження від 27 травня 2024 р.)

Тому, враховуючи прикладний характер та змістовне наповнення роботи, є всі підстави вважати її виконаною у руслі пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку України, визначених Кабінетом Міністрів на період до 2030 року.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності і новизни

Дисертаційну роботу характеризує наявність достовірної та достатньо широкої інформаційної бази, яку склали статистичні дані Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності, Державної служби зайнятості України, Державної служби статистики України, Міністерства цифрової трансформації України, Світового банку, наукові праці вітчизняних і закордонних учених-економістів. У процесі виконання дисертаційної роботи автором опрацьовано значний масив наукової літератури українських та зарубіжних вчених, великий обсяг нормативно-правових актів щодо функціонування соціального підприємництва в Україні та країн ЄС, що дало змогу визначити дискусійні та недостатньо досліджені проблемні аспекти обраної тематики та запропонувати підходи щодо їх вирішення.

Теоретична основа дослідження інтегрує сучасні концепції соціального підприємництва, державного регулювання економіки, інституційної теорії та європейських підходів до підтримки і регулювання соціальних підприємств, зокрема викладені у працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правових актах ЄС та України, практичних кейсах.

Достовірність основних положень та висновків дисертації забезпечується застосуванням загальнонаукових методів наукового пізнання та спеціальних, зокрема системного аналізу, SWOT- та PESTLE-аналізу, кластерного та порівняльного аналізу, економетричних та експертних методів.

Методичні підходи і методи дослідження, які застосовані дисертантом, не містять суперечностей, є адекватними визначеному науково-прикладному завданню та дозволило об'єктивно відображати стан ефективності регулювання соціального підприємництва, здійснювати репрезентативні розрахунки.

Чітка постановка мети та завдань роботи дозволили автору достатньо логічно представити власне бачення щодо вдосконалення механізму регулювання та підтримки соціального підприємництва, структурні компоненти якого слід визнати релевантними для майбутніх умов економічного відновлення України та регіонів по завершенню військового стану.

У розділі 1 «Теоретико-методичні засади регулювання соціального підприємництва» розкрито зміст соціального підприємництва та еволюцію його трансформації в контексті орієнтованості на сталий розвиток (пп. 1.1, с.27-37). Представлено соціальне підприємництво як ключовий інструмент розв'язання суспільних проблем в Україні під час воєнного стану та післявоєнного відновлення, визначено його ознаки (с.40-41), охарактеризовано у взаємозв'язку з соціальними інноваціями (с.43-47).

У пп.1.2 деталізовано організаційно-правові форми функціонування соціальних підприємств (с.48-51). Важливим результатом є систематизація форм та інструментів розвитку системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні (с. 53). Вітчизняна нормативно-правова база регулювання соціального підприємництва (с. 54-60) розкрита автором у поєднанні із підходами у ЄС, прогресивними практиками (с. 61-66).

Представлені автором у пп.1.3 методичні підходи до формування системи регулювання та підтримки соціального підприємництва базуються на виділенні зовнішніх та внутрішніх чинників впливу на наявний механізм (с.66-70), зведений у СВОТ-аналіз (с. 71). Запропоновано удосконалення структури наративного інтерв'ю на основі деталізації ключових тем та субтем, які релевантні у контексті забезпечення стійкості соціального підприємництва (с.72-74). Розроблену автором структуру цільового портрета соціального підприємця слід визнати дієвим інструментом для самоменеджменту та аналізу стейкхолдерами (с.75-76). Узагальнюючим результатом теоретичних напрацювань є кластерна концепція соціального підприємництва в соціальній економіці для прискорення цілей сталого розвитку країни (с.77-78) та процесна мапа функціонування соціального підприємництва (с.79-80). Це дозволило систематизувати методичні положення, які сприяють ефективності регуляторного механізму розвитку соціального підприємництва (с.81-82).

У розділі 2 «Стан регулювання соціального підприємництва в Україні» визначено динаміку функціонування та моніторинг регулювання соціального підприємництва в Україні, проаналізовано регіональні диспропорції вітчизняного ринку праці як базису регулювання розвитку соціального підприємництва та застосовано кластеризацію для його регулювання.

У пп.2.1 проаналізовано стан та джерела фінансування соціального підприємництва в Україні (с.82-98), що дозволило запропонувати процесну мапу фінансування соціального підприємництва, яка вдосконалює просторові

і часові характеристики процесу залучення фінансування через врахування життєвого циклу та потреб ресурсів на кожному етапі розвитку (с.99-102).

Проведено деталізований статистичний аналіз демографічної та соціальної динаміки показників України (пп. 2.2, с.103-106), регіонального зрізу надання послуг Державною службою зайнятості (с.107-126), що дозволило виявити взаємозв'язки між процесами функціонування ринку праці та розвитку соціального підприємництва задля зниження соціальної напруги (с.127-128).

Логічним підсумком проведеного аналізу є здійснена у пп. 2.3 автором кластеризація в якості інструменту, який зважає гостроту потреби важелів державного регулювання та їх ефективність з метою сприяння розвитку соціального підприємництва (с. 129-139). Подальше групування регіонів за кластерами 1-4 (с. 140) дозволить типізувати регуляторний вплив на розвиток соціального підприємництва з подальшим додатковим урахуванням галузевої поширеності соціальних підприємств у регіоні (с. 142-150).

Розділ 3 «Стратегічні напрями розвитку системи регулювання й підтримки соціального підприємництва в Україні» орієнтований на формування соціальної підприємницької екосистеми.

Критичний аналіз зарубіжного досвіду формування системи регулювання й підтримки соціального підприємництва проведено з позиції доцільності його застосування в Україні (пп.3.1), зокрема щодо архітектури інституційної складової (с.154-163), джерел фінансової підтримки (с.164-165), задля досягнення цілей сталого розвитку (с. 166-167), що у результаті дозволило напрацювати авторську розробку способів адаптації та рекомендації для впровадження кращих зарубіжних практик соціального підприємництва в Україні (с.168-169).

У пп.3.2 комплексно представлено євроінтеграційний базис розвитку соціального підприємництва, який одночасно є запорукою створення стійкої, інклюзивної та соціально відповідальної економіки в повоєнний період України (с.170-171). Автором обґрунтовано стратегічні напрями розвитку соціального підприємництва в межах реалізації «Рамок соціальної економіки України», які орієнтовані на досягнення сталого розвитку (с. 172-174). Важливе практичне значення мають розроблені пропозиції до законопроекту «Про соціальну економіку та підприємництво» у гармонізації із європейськими стандартами (с.175-182), які включені у стратегічні напрями розвитку системи регулювання соціального підприємництва (с. 183-184) та деталізовано у заходах регулювання та підтримки соціального підприємництва в українських реаліях і для повоєнної відбудови (с.185).

Пп. 3.3 містить обґрунтування доцільності формування соціальної підприємницької екосистеми як вищого рівня розвитку системи його регулювання та деталізує авторський підхід її побудови через виділення принципів, структурних компонентів, інституційних передумов, учасників (с. 186-194). Запропоновано підходи до оцінки впливу і ефективності соціальної підприємницької екосистеми (с.195-204).

Проміжні та заключний висновки подані з дотриманням загальної логіки дослідження, обґрунтовано репрезентують підсумки виконаної дисертаційної роботи та повною мірою відображають основні положення проведеного

наукового експерименту, можливі результати його впровадження у суспільну практику.

Синергетичний результат проведеного наукового дослідження полягає в поглибленні концептуальних засад регулювання та підтримки соціального підприємництва шляхом уточнення його понятійно-категоріального апарату, розширення методології оцінки ефективності та розробка важелів регулювання розвитку соціального підприємництва, орієнтованого на потреби повоєнного відновлення. У сукупності отримані результати розширюють межі економічної теорії державного регулювання та сталого розвитку, зокрема щодо взаємозв'язку між його економічними, екологічними та соціальними аспектами. Вищевикладене свідчить, що отримані в дисертаційному дослідженні результати є обґрунтованими і достовірними.

Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Наукова новина роботи полягає в удосконаленні підхід до формування інтегрованої фінансової моделі підтримки соціального підприємництва, яка, на відміну від одноканальних методів, поєднує та оптимізує різноманітні джерела фінансування. Запропоновано методичний підхід до державної підтримки соціального підприємництва, що ґрунтується на розробці «процесної мапи» відповідно до концепції життєвого циклу підприємства та забезпечує гнучкий, адаптивний підхід. Уточнено змістовне наповнення поняття «соціальне підприємство» з урахуванням принципів ЄС. Систематизовано форми державної підтримки з огляду на військові умови, цифрові трансформації та регіональні особливості України.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та авторефератом авторки, її опублікованими науковими працями дає можливість погодитися з положеннями, які винесені автором на захист на предмет наукової новизни і відображають його особистий внесок:

- удосконалено теоретико-методичні засади формування системи державного регулювання соціального підприємництва, що, на відміну від існуючих підходів, враховують гібридну природу соціальних підприємств та їхню роль у забезпеченні економічного розвитку, яка сформована на основі ідентифікації їх сутнісних ознак та функцій у контексті орієнтованості на досягнення сталого розвитку;

- удосконалено методичний підхід до державної підтримки соціального підприємництва, що, на відміну від існуючого, ґрунтується на розробці «процесної мапи» відповідно до концепції життєвого циклу підприємства, що дозволяє враховувати соціально-економічні умови та тип соціального підприємства, черговість застосування заходів підтримки та взаємоузгодженість різних інструментів відповідно до конкретної фази розвитку соціального підприємства;

- підхід до формування інтегрованої фінансової моделі підтримки соціального підприємництва, яка, на відміну від одноканальних методів, поєднує та оптимізує різноманітні джерела фінансування. Модель враховує сучасні виклики (зокрема, воєнний стан) та передбачає ефективне залучення міжнародної донорської допомоги; розвиток національних механізмів

державної підтримки (гранти, пільгові кредити); стимулювання імпакт-інвестування; формування сприятливого середовища для краудфінансingu, що забезпечить фінансову стійкість соціальних підприємств у довгостроковій перспективі;

- удосконалено методику складання і використання «цільового портрета» соціального підприємця у системі державного регулювання, яка відрізняється від існуючого, використанням та розширенням тематичної структури наративного інтерв'ю, що дозволяє персоналізувати підтримку соціальних підприємців у відповідності до їх характеристик та цінностей;

- удосконалено структуру соціальної підприємницької екосистеми в Україні як дієвого інструменту підвищення ефективності регулювання та підтримки соціального підприємництва, яка на відміну від існуючих фрагментарних підходів, враховує специфіку українського контексту та акцентує увагу на побудові системної взаємодії між усіма учасниками, формуванні стабільної правової та фінансової інфраструктури, а також на розробці уніфікованих методик оцінювання соціально-економічного впливу екосистеми системного характеру;

- набули подальшого розвитку концептуальні підходи до системного регулювання соціального підприємництва на засадах концепції соціальної економіки України, що, на відміну від існуючих фрагментарних ініціатив, інтегрує передовий досвід ЄС та адаптує його до національних реалій. Це дозволило сформулювати ключові принципи та стратегічні напрями розвитку соціального підприємництва (пріоритет соціальної місії, демократичне управління, інновації, інклюзивність), визначити основні компоненти цілісної інституційної підтримки (законодавство, фінанси, освіта, партнерство) у контексті повоєнної відбудови;

- набули подальшого розвитку систематизація форм та інструментів розвитку системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні, яка охоплює інструменти фінансової підтримки, інституційні (спрощення процедур реєстрації, формування спеціалізованих навчальних програм і консультативної підтримки) та організаційні (посилення співпраці між державними органами, неурядовими організаціями та соціальним бізнесом), що враховують умови воєнного стану та орієнтовані на повоєнне відновлення;

- набули подальшого розвитку методичні засади інтеграції кластерного аналізу у систему моніторингу та розподілу державної підтримки соціальних підприємств в частині диференційованого підходу до розподілу фінансових ресурсів відповідно до типізації регіонів України за показниками ефективності розвитку і функціонування соціального підприємництва з урахуванням галузевих особливостей його локального поширення. Це дозволяє оптимізувати розробку цільових регіональних програм підтримки соціального підприємництва відповідно до специфічних потреб кожного кластера регіонів;

- набули подальшого розвитку рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правової бази регулювання та підтримки соціального підприємництва за рахунок авторських пропозицій до Законопроєкту «Про соціальну економіку та підприємництво», які, на відміну від попередніх ініціатив, пропонують розширену систему регулювання та підтримки через

створення Державного фонду соціального інвестування; запровадження обов'язкових квот для соціальних підприємств у державних закупівлях; інтеграції систем моніторингу та оцінки ефективності діяльності соціальних підприємств з урахуванням регіональних особливостей, що забезпечує їх підзвітність і прозорість регулювання.

Загалом ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, опублікованих наукових праць та авторефератом дисертації дає змогу стверджувати, що основні наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані дисертантом, характеризуються науковою новизною та відображають особистий внесок здобувача у розвиток теоретичних та практичних положень щодо забезпечення ефективності регулювання розвитку соціального підприємництва в Україні.

Значущість дослідження для науки і практики, шляхи використання його результатів

Наукове значення отриманих результатів полягає в розробленні й обґрунтуванні теоретичних положень, методичних підходів і прикладних рекомендацій щодо удосконалення системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні.

Узагальнено практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропоновані положення й підходи можуть бути використані для формування і реалізації стратегічних напрямів розвитку соціального підприємництва в умовах воєнного часу та повоєнного періоду на макро- та мезоекономічному рівні, їх проєкції на функціонування соціальних підприємств. Зокрема, напрацювання автора мають підтвердження практичного впровадження у діяльність Ірпінської міської ради (довідка №001 від 18 лютого 2025 р.), ГО «Фонд відновлення Ірпеня» (2024 р.), ТОВ «Монтерра Буд» (довідка № 11 від 15 грудня 2024 р.).

Потенційно вагому практичну цінність дослідження представляють рекомендації щодо напрямів інтеграції кластерного аналізу у систему моніторингу та розподілу державної підтримки соціальних підприємств, щодо використання інструментів підтримки соціального підприємництва в повоєнний період. Підтверджуючи глибину та системність здійснених автором напрацювань, слід визнати доцільність їх ширшого практичного впровадження: в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування - для вдосконалення механізмів державної підтримки соціального підприємництва та розробки цільових регіональних програм; інституції розвитку підприємництва (державні фонди підтримки та інфраструктурні установи) - для оптимізації своєї діяльності; наукові та академічні установи - для впровадження у освітні програми та проведення подальших досліджень у сфері економіки; міжнародні організації та донорські агенції - при розробці програм технічної та фінансової допомоги українському бізнесу; представники бізнес-сектору (бізнес-асоціації, консалтингові компанії) – для покращення взаємодії з державними інституціями; окремі підприємства - для досягнення комерційних та соціальних цілей. Зважаючи на вагомість та різносторонність напрацьованих результатів, можна рекомендувати результати, отримані у дисертаційній роботі, до використання

у своїй практичній діяльності Міністерству економіки України, Державному центру зайнятості, закладам формальної та неформальної освіти.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації дисертаційної роботи достатньо повно висвітлені автором у 15 наукових працях, серед них: 6 статей, опублікованих у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, з яких 3 - у співавторстві, 9 тез доповідей, опублікованих у збірках тез за результатами роботи науково-практичних конференцій різного рівня. Загальний обсяг публікацій складає 8,5 д.а., з яких 6,5 д.а. належать особисто автору (зі змістовною ідентифікацією). Профіль видань і зміст наукових праць відповідають чинним вимогам щодо повноти висвітлення отриманих результатів дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Наголошуючи на загальній позитивній оцінці, вважаю за доцільне і необхідне висловити зауваження та положення дискусійного характеру, обговорення яких покликане стимулювати наукову думку автора дисертації та учасників процедури її захисту на подальше продукування наукових положень щодо розвитку даного наукового напрямку:

1. Автор об'єктивно підсумовує, що «відсутність нормативного визначення соціального бізнесу обмежує можливості єдиного та прозорого кредитування на спеціальних пільгових умовах» (с.54-55), але при акцентуванні на важливості цієї передумови не конкретизує можливі ознаки для ідентифікації соціальних підприємств, граничні індикатори розрізненості між соціальною відповідальністю бізнесу та соціальним підприємництвом.

2. У роботі простежується притаманна автору гуманістична позиція щодо людської поведінки у суспільстві та, зокрема, у діловій активності бізнесу, яка апріорі мотивує власників та менеджмент підприємств до поєднання соціальної мети та економічної самоокупності. Однак не розглянуто можливу протилежну позицію - «зміщення акцентів» у бік прибутковості, коли підприємства, декларуючи соціальну мету, фактично працюватимуть як звичайні комерційні компанії з мінімальними соціальними інвестиціями. Відповідно неструктурованим залишилося основоположне питання — які саме індикатори або нормативні механізми здатні забезпечити реальне підпорядкування бізнес-моделі соціальній місії, нормативи її дотримання у часових регламентах.

3. Автор відводить соціальному підприємництву роль драйвера відновлення ринку праці (пп. 2.2), але не наводить кількісних оцінок масштабності його впливу, здатності компенсувати дефіцит традиційних державних соціальних програм. Дискусійним є твердження про потенціал соціальних підприємств як альтернативи державним послугам — адже практичний досвід ЄС свідчить, що вони можуть лише доповнювати, а не повністю замінювати державні важелі.

4. Запропоноване використання кластерного аналізу регіонально диференційованого регулювання соціального підприємництва є методологічно виваженим (пп.2.3), проте логічно потребує оцінювання наслідків. Зокрема, чи не призведе це до того, що державні ресурси концентруватимуться у відносно «сильних» регіонах, тоді як депресивні території залишатимуться поза увагою через слабку підприємницьку активність? Автор не визначив свою позицію щодо балансування між принципом ефективності (ресурси йдуть туди, де вони дадуть найкращий результат) та принципом справедливості (ресурси йдуть туди, де вони найбільш необхідні), а відповідно і не запропонував механізму реалізації.

5. Автор слушно підкреслює значну залежність соціального підприємництва від міжнародної донорської допомоги, проте пропонована інтегрована фінансова модель є слабо обґрунтованою по причині відсутності аргументації потенційних обсягів залучення імпаکت-інвестицій та краудфандингових ресурсів в умовах обмеженої платоспроможності населення, низької довіри до фінансових інструментів в Україні. Залишилося відкритим питання щодо того, чи не стане інтегрована модель фактично залежною від зовнішніх надходжень, чи реально вона здатна забезпечити довгострокову фінансову стійкість соціальних підприємств.

6. Пропозиція автора щодо створення екосистеми соціального підприємництва в Україні включає державу, бізнес, громадський сектор та освітні інституції (пп. 3.3). При цьому відсутній аналіз бар'єрів для партнерства в українських реаліях, до яких слід віднести низький рівень довіри до державних інституцій, послаблення спроможності державних та муніципальних органів в умовах воєнного стану, конкуренцію між соціальним бізнесом та громадськими організаціями за обмежені ресурси. Потребує визначеності аргументація автора щодо механізму довгострокового фінансування екосистеми без зовнішньої донорської підтримки.

Проте, зазначені зауваження мають дискусійний характер з огляду на чітко означені позиції автора з порушеної проблематики – розвитку системи регулювання та сприяння соціального підприємництва в Україні, при цьому не знижують наукового рівня дисертаційної роботи та не змінюють загальну позитивну оцінку виконаного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Браунагеля Андрія Валерійовича на тему «Розвиток системи регулювання та підтримки соціального підприємництва в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка», є самостійною, завершеною, цілісною науковою працею, в якій представлено нові науково-обґрунтовані результати. Дисертація якісно збагачує наукові погляди на сукупність теоретичних, методичних та практичних основ регулювання соціального підприємництва в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Наукові положення, висновки і рекомендації, що винесено на захист, одержані автором самостійно та є суттєвим внеском у розвиток економічної науки.

Дисертація за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів

відповідає галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами від 12 липня 2019 року) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44), а її автор, Браунагель Андрій Валерійович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Наталя УШЕНКО